

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Thomas Harris
THE SILENCE OF THE LAMBS

Copyright © 1988 by Yazoo Fabrications, Inc.

All rights reserved.

Translation Copyright © 2021 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-03585-8

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

TOMAS HARRIS

KAD JAGANJCI UTIHNU

Preveo Goran Skrobonja

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2021.

PRVO POGHLAVLJE

ODSEK ZA PROUČAVANJE ponašanja, deo FBI-ja koji se bavi serijskim ubistvima, smešten je na najnižem nivou Akademije u Kvantiku, i napola ukopan u zemlju. Klarisa Starling stigla je tamo zajapurena od brzog hoda od Hoganovog sokaka na strelištu. Imala je travu u kosi i mrlje od trave na vetrovcu Akademije FBI-ja, jer se bacila na zemlju pod vatrom usled problema s hapšenjem na strelištu.

U spoljnoj kancelariji nije bilo nikoga, tako da je načas zagladila kosu ogledajući se u staklenim vratima. Znala je da može da izgleda pristojno i bez doterivanja. Ruke su joj mirisale na barut, ali nije imala vremena da ih opere – šef odseka Kroford pozvao ju je da smesta dođe.

Zatekla je Džeka Kroforda samog u pretrpanoj kancelariji. Stajao je kraj nečijeg tuđeg stola i razgovarao preko telefona, tako da je bila u prilici da ga odmeri pogledom prvi put posle godinu dana. Uznemirilo ju je ono što je videla.

Kroford je obično izgledao kao sredovečni inženjer u dobroj kondiciji, koji je možda uspeo da plaća studije do kraja zahvaljujući tome što je igrao bejzbol – vešt hvatač, s čvrstim blokom na ploči. Sada je bio mršav, okovratnik košulje mu je bio prevelik, i imao je tamne kesice ispod zacrvenelih očiju. Svako ko je bio u prilici da čita novine znao je da je Odsek za proučavanje ponašanja žestoko na tapetu. Starlingova se nadala da Kroford nije pripit. To se ovde činilo malo verovatnim.

Kroford završi telefonski razgovor oštrim: „Ne.“ Izvuče njen dosije ispod pazuha i otvori ga.

„Starling, Klarisa M., dobro jutro“, reče on.

„Zdravo.“ Osmeh joj je bio samo uctiv.

„Sve je u redu. Nadam se da te poziv nije preplašio.“

„Nije.“ *To nije sasvim tačno*, pomisli Starlingova.

„Tvoji instruktori kažu mi da lepo napreduješ i da si u gornjoj četvrtini klase.“

„Nadam se da je tako, nisu mi poslali ništa u vezi s tim.“

„Ja ih priupitam s vremena na vreme.“

To je Starlingovu iznenadilo – ona je otpisala Kroforda kao dvoličnog regrutnog oficira i gada.

Upoznala se sa specijalnim agentom Krofordom kada je on bio gostujući predavač na Univerzitetu Virdžinija. Kvalitet njegovih seminara iz kriminologije uticao je na njen dolazak u Biro. Napisala mu je poruku kada se kvalifikovala za Akademiju, ali on joj nikada nije odgovorio, i za tri meseca koliko je provela na obuci u Kvantiku, nije na nju obratio nikakvu pažnju.

Starlingova je poticala iz sredine u kojoj ljudi ne traže usluge niti se naturaju kao prijatelji, ali bila je zbunjena i žalosna zbog Krofordovog ponašanja. Sada, u njegovom prisustvu, ponovo je sa žaljenjem shvatala da joj se dopada.

Nešto očigledno nije bilo u redu s njim. Bilo je nečeg neobično pametnog u Krofordu, mimo njegove inteligencije, i Starlingova je to prvi put primetila u njegovom smislu za slaganje boja i tekstura odeće, čak i unutar kloniranog FBI-jevog standarda odevanja za agente. Sada je bio uredan ali bezbojan, kao da se olinjao.

„Pojavio se jedan posao i setio sam se tebe“, reče on. „U stvari, to i nije baš pravi posao, već više kao zanimljiv mali zadatak. Zguraj Berijeve stvari s te stolice i sedi. Ovde si navela kako želiš da dođeš pravo u Odsek za proučavanje ponašanja kad završiš Akademiju.“

„Tako je.“

„Dosta si potkovana što se forenzike tiče, ali ne i što se tiče sprovođenja zakona. Za to nam treba šest godina, najmanje.“

„Otac mi je bio maršal, znam kako to ide.“

Kroford se malčice osmehnu. „Ali *imaš* položena dva glavna predmeta, psihologiju i kriminologiju, i koliko ono meseci rada u centru za mentalno zdravlje – dva?“

„Dva.“

„Važi li ti još dozvola za psihijatrijski rad?“

„Ističe mi za dve godine. Dobila sam je pre nego što ste vi održali seminar na univerzitetu – pre nego što sam rešila da se bavim ovim.“

„Zaglavila si se kad je zamrlo zapošljavanje.“

Starlingova klimnu glavom. „Ali imala sam sreće – na vreme sam shvatila kako mogu da se kvalifikujem kao istraživač na forenzici. Onda sam mogla da radim u laboratoriji sve dok se na Akademiji ne pojavi upražnjeno mesto.“

„Pisala si mi da si došla, zar ne, i ne verujem da sam ti odgovorio – znam da nisam. Trebalo je.“

„Imali ste pune ruke posla.“

„Znaš li za PHNK?“

„Znam da je to Program hvatanja nasilnih kriminalaca. U *Biltenu za sprovođenje zakona* piše da radite na bazi podataka, ali da ona još nije operativna.“

Kroford klimnu glavom. „Napravili smo upitnik. Primenjiv je na sve poznate serijske ubice savremenog doba.“ On joj pruži debeo svežanj papira u slabom povezu. „Postoji odeljak za istražitelje, kao i onaj za preživle žrtve, ukoliko ih ima. Plavi je za ubicu, ukoliko želi da odgovara, a na ružičastom je niz pitanja koja ispitivač postavlja ubici i dobija njegove reakcije pored odgovora. Mnogo papirologije.“

Papirologija. Interesovanje Klarise Starling za sopstvenu dobrobit izbi napred kao revnosni pas-tragač. Nanjušila je ponudu za posao – verovatno nešto tegobno poput ubacivanja neobrađenih podataka u nov kompjuterski sistem. Privlačila ju je mogućnost da uđe u Odsek za proučavanje ponašanja u bilo kakvoj ulozi, ali znala je kako prolaze žene koje drugi u bilo kom trenutku sagledaju kao sekretarice – ta etiketa ostane uz njih doveka. Izbor je bio na pomolu, i ona je želela da izabere valjano.

Kroford je čekao nešto – sigurno joj je postavio neko pitanje. Starlingova je morala s mukom da se priseti.

„Kakve si testove davala? Multifazni iz Minesote, možda? Roršah?“

„Da, MMPI, nikad Roršah“, reče ona. „Radila sam tematsku apercepciju i davala sam deci Bender-Geštalt.“

„Da li te je lako uplašiti, Starlingova?“

„Još ne.“

„Vidiš, probali smo da intervjuišemo i ispitamo sve poznate serijske ubice koje smo zatvorili – trideset dvoje njih – kako bismo napravili bazu podataka za psihološko profilisanje u nerešenim slučajevima. Većina ih je pristala na to – mislim da imaju poriv da se razmeću, mnogi među njima. Dvadeset sedmoro je bilo voljno da saraduje. Četvorica koji čekaju na izvršenje smrtne kazne dok sud ne reši o njihovom žalbenom zahtevu nisu hteli ni da zucnu, što je razumljivo. Ali onog koga najviše želimo još nismo uspeli da dobijemo. Hoću da sutra odeš kod njega u ludnicu.“

Klarisa Starling oseti da joj srce burno udara u grudima, uz pomalo strepnje.

„Ko je subjekt?“

„Psihijatar – doktor Hanibal Lekter“, reče Kroford.

Kratka tišina usledila bi posle spominjanja tog imena, uvek, na svakom uljudnom skupu.

Starlingova pogleda u Kroforda mirno, ali ostade isuviše nepomična. „Hanibal Kanibal“, reče ona.

„Da.“

„Da, pa... u redu. Drago mi je što mi dajete tu priliku, ali morate znati da se pitam zašto baš ja.“

„Uglavnom zato što si na raspolaganju“, reče Kroford. „Ne očekujem da će saradivati. Već je odbio, ali to je išlo preko posrednika – direktora bolnice. Moram biti u stanju da kažem kako je naš kvalifikovani ispiti-vač otišao kod njega i pitao ga to lično. Postoje i razlozi koji se tebe ne tiču. U ovom odseku više nemam nikoga ko bi to uradio.“

„U gužvi ste – Bufalo Bil – i sve ono u Nevadi“, reče Starlingova.

„Tako je. Stara priča – nema dovoljno toplih tela.“

„Rekoste, sutra... žuri vam se. Ima li to ikakve veze sa trenutnim slučajem?“

„Ne. Voleo bih da ima.“

„Ako ne bude predusretljiv, da li ipak želite psihološku procenu?“

„Ne. Zaglibio sam u procene doktora Lektera kao nepristupačnog pacijenta, i sve su različite.“

Kroford istrese dve tablete vitamina C na dlan, pa ih pomeša s aspirinom kod hladnjaka za vodu kako bi ih lakše popio. „Smešno je, znaš;

Lekter je psihijatar i piše i sam za psihijatrijske časopise – izuzetne stvari – ali nikada se ne bavi sopstvenim sitnim anomalijama. Pravio se da ide niz dlaku direktoru bolnice Čiltonu, jednom za vreme nekih testova – sedeo je s manžetom za merenje pritiska oko penisa i posmatrao slike saobraćajnih nesreća – da bi zatim Lekter prvi objavio ono što je saznao o Čiltonu, tako da je ovaj ispao budala. Odgovara na ozbiljnu prepisku studentima psihijatrije u oblastima koje nemaju veze s njegovim slučajem, i to je jedino što radi. Ako ne bude hteo da razgovara s tobom, želim samo suvi izveštaj. Kako izgleda, kako mu izgleda ćelija, šta radi. Lokalni kolorit, da tako kažem. Pazi na novinare koji dolaze i odlaze. Ne mislim na one iz prave štampe, već iz tabloida. Oni Lektera vole više i od princa Endrua.“

„Zar mu nije neki žuti časopis ponudio pedeset hiljada dolara za nekoliko recepata? Čini mi se da se sećam toga“, reče Starlingova.

Kroford klimnu glavom. „Prilično sam siguran da je *Nešenel tatler* potkupio nekoga u bolnici, tako da će možda znati da dolaziš pošto ugovorim sastanak.“

Kroford se nagnu napred tako da joj je sada gledao u lice s udaljenosti od pola metra. Kroz stakla polunaočara videla mu je zamučene kesice ispod očiju. Nedavno je isprao grlo listerinom.

„Sada obrati pažnju, Starlingova. Slušaš li me?“

„Da, gospodine.“

„Budi veoma obazriva s Hanibalom Lekterom. Doktor Čilton, šef ludnice, proći će s tobom kroz obaveznu fizičku proceduru za razgovor s njim. Ne odstupaj od nje. *Ne odstupaj od nje nimalo, ni iz kog razloga*. Ako Lekter uopšte bude hteo da razgovara, samo će pokušati da sazna što više o tebi. To je ona radoznalost koja zmiju tera da zaviri u ptičje gnezdo. Oboje znamo da tokom razgovora moraš ići malo napred-nazad, ali ne govori mu nikakve pojedinosti o sebi. Bolje da ništa od tvojih ličnih podataka ne bude u njegovoj glavi. Znaš šta je uradio Vilu Grejama.“

„Čitala sam o tome kad se dogodilo.“

„Rasporio ga je nožem za linoleum kada ga je Vil sustigao. Pravo je čudo da Vil nije umro. Sećaš se Crvenog Zmaja? Lekter je napujdao Fransisa Dolarhajda na Vila i njegovu porodicu. Vilovo lice izgleda kao

da ga je nacrtao Pikaso, zahvaljujući Lekteru. Rasporio je i jednog bolničara u ludnici. Obavi svoje, samo nemoj nikada zaboraviti šta je on.“

„A šta je on zapravo? Znete li to?“

„Znam da je monstrum. Više od toga, niko ne može sa sigurnošću da kaže. Možda ćeš ti to otkriti; nisam tvoje ime izvukao iz šešira, Starlingova. Postavila si mi nekoliko zanimljivih pitanja kada sam bio na univerzitetu. Direktor će videti tvoj izveštaj iznad tvog potpisa – ukoliko ovaj bude jasan, koncizan i organizovan. Ja odlučujem o tome. I *dostavićeš* mi ga do devet ujutro u nedelju. To je to, Starlingova, ponašaj se na propisani način.“

Kroford joj se osmehnu, ali oči su mu bile mrtve.

DRUGO POGLAVLJE

RADNI STO PEDESETOSMOGODIŠNJEG doktora Frederika Čiltona, direktora Baltimorske državne bolnice za mentalno poremećene zločince, dugačak je, širok i na njemu nema tvrdih niti oštih predmeta. Neki pripadnici njegovog osoblja zovu ga šancem. Drugi članovi osoblja ne znaju ni šta znači reč *šamac*. Doktor Čilton je ostao da sedi za svojim radnim stolom kada je Klarisa Starling ušla u njegovu kancelariju.

„Ovde nam je dolazilo dosta detektiva, ali ne sećam se nikog toliko privlačnog“, reče Čilton ne ustavši.

Starlingova je i bez razmišljanja o tome znala da mu se pružena ruka toliko sija od lanolina kojim je mazao kosu. Popustila je stisak pre njega.

„Vi ste *gospođica* Sterling, zar ne?“

„Starling, doktore, sa *a*. Hvala vam što ste našli vremena.“

„Dakle, FBI polako preuzimaju devojke, kao i sve ostalo, ha-ha.“ Dodao je tome duvanski osmeh kojim je razdvajao rečenice.

„Biro se usavršava, doktore Čiltone. Tu nema zбора.“

„Hoćete li ostati nekoliko dana u Baltimoru? Znate, ovde se možete provesti jednako dobro kao i u Vašingtonu ili Njujorku, ako poznajete grad.“

Ona skrenu pogled kako bi sebe pošteдела njegovog osmeha i smešta shvati da je on primetio odbojnost koju je osećala prema njemu. „Sigurna sam da je grad sjajan, ali naloženo mi je da posetim doktora Lektera i izvestim o tome već danas po podne.“

„Mogu li da vam se kasnije javim negde u Vašingtonu, radi nastavka saradnje?“

„Naravno. Ljubazno od vas što ste pomislili na to. Ovim projektom upravlja specijalni agent Džek Kroford, i uvek me možete naći preko njega.“

„Tako dakle“, reče Čilton. Ružičasti prošarani obrazi nikako mu se nisu slagali s neverovatnom crvenosmeđom bojom kose. „Molim vas, dajte mi svoju legitimaciju.“ Pustio ju je da stoji dok je legitimaciju razgledao natenane. Onda ju joj je vratio i ustao. „Za ovo neće trebati mnogo vremena. Hajdemo.“

„Koliko sam shvatila, treba da me uputite u proceduru, doktore Čiltone“, reče Starlingova.

„Mogu to da obavim usput.“ On obiđe oko stola, pogledavši na sat. „Imam ručak za pola sata.“

„Dodavola, trebalo je da ga pročita bolje, brže. Možda on i nije toliki krelac. Možda zna nešto korisno. Ne bi škodilo da se makar jednom usiljeno osmehne, ma koliko da joj nije do toga.“

„Doktore Čiltone, sada imam sastanak s vama. Ugovoren je u vreme koje je za vas bilo zgodno, kada možete da mi se malo posvetite. Tokom intervjuja mogle bi se pojaviti izvesne stvari – kao i eventualna potreba da s vama analiziram neke njegove odgovore.“

„U to zaista, ali zaista sumnjam. O, moram da telefoniram pre nego što krenemo. Sačekajte me u spoljnoj kancelariji.“

„Ostavila bih ovde kaput i kišobran.“

„Tamo napolju“, reče Čilton. „Dajte ih Alanu u spoljnoj kancelariji. On će ih odložiti.“

Alan je na sebi imao odeću nalik na pižamu kakvu su dobijali štićenici. Brisao je pepeljare skutom košulje.

Muljao je jezikom unutar obraza dok je od Starlingove uzimao kaput.

„Hvala vam“, reče ona.

„Nema na čemu. Koliko često kenjate?“, upita Alan.

„Šta rekoste?“

„Da l' vam izađe du-u-u-gačko?“

„Sama ću ovo okačiti.“

„Ništa vam ne zaklanja pogled – možete da se sagnete i gledate kako izlazi, vidite kako menja boju kad se sretne s vazduhom, radite li to? Da li vam se čini kao da imate veliki smeđi rep?“ Nije hteo da pusti kaput.

„Doktor Čilton hoće da vas smesta vidi u svojoj kancelariji“, reče Starlingova.

„Ne, neću“, reče doktor Čilton. „Stavi taj kaput u plakar, Alane, i ne vadi ga dok nas nema. *Uradi to*. Imao sam sekretaricu koja je radila puno radno vreme, ali ostao sam bez nje zbog smanjenja budžeta. Sada devojka koja vas je uvela ovamo kuca tri sata dnevno, a posle toga imam Alana. Gde su sve te silne sekretarice nestale, gospođice Starling?“ Njegove naočari blesnuše prema njoj. „Jeste li naoružani?“

„Ne, nisam naoružana.“

„Smem li da pogledam vašu tašnu i aktovku?“

„Videli ste moje isprave.“

„A u njima piše da studirate. Dajte da pogledam vaše stvari, molću lepo.“

Klarisa Starling se trgla kad su se prva teška čelična vrata zalupila za njom i kada je reza ušla na svoje mesto. Čilton je pošao malo ispred nje, zelenim bolničkim hodnikom ispunjenim mirisom lizola i dalekom lupom vrata. Starlingova je bila ljuta na sebe što je dozvolila Čiltonu da zavuče ruku u njenu tašnu i aktovku, i snažno je suspregla taj gnev kako bi mogla da se koncentriše. To je bilo dobro. Osećala je sopstvenu kontrolu kao nešto čvrsto ispod sebe, solidno šljunčano dno usred brze struje.

„Lekter je popriličan davež“, reče Čilton preko ramena. „Bolničaru treba deset minuta dnevno samo da ukloni metalne spone iz publikacija koje ovaj dobija. Probali smo da eliminišemo ili smanjimo broj stvari na koje je pretplaćen, ali on je poslao prigovor i sud nas je naterao da odustanemo od toga. Količina njegove lične pošte nekada je bila ogromna. Na svu sreću, smanjila se otkad su ga u vestima zasenila druga čudovišta. Neko vreme činilo se da nema tog studenta koji priprema magistarski rad a da ne želi u njega da uvrsti nešto od Lektera. Medicinski časopisi još ga objavljuju, ali samo zbog nakazne privlačnosti njegove prateće kratke biografije.“

„Prema mom mišljenju, napisao je dobar članak o hirurškoj zavistnosti u *Žurnalu kliničke psihijatrije*“, reče Starlingova.

„Pomislili ste to, zar ne? *Mi* smo Lektera pokušali da proučavamo. Pomislili smo: 'Evo prilike da obavimo izvanrednu studiju' – prava je retkost da možete proučavati jednog živog.“

„Koga to jednog?“

„Čistog sociopatu, a on to očigledno jeste. Ali neprobojan je, previše sofisticiran za standardne testove. A kako nas samo mrzi. Mene smatra svojim smrtnim neprijateljem. Kroford je veoma pametan – zar ne? – kad vas koristi za Lektera.“

„Kako to mislite, doktore Čiltone?“

„Mlada žena da ga 'naloži', mislim da vi to tako kažete. Mislim da Lekter već nekoliko godina nije video žensko – možda je samo načas opazio neku čistačicu. Obično ne dozvoljavamo pristup ženama. Uvek izazovu nevolje u ćelijama.“

E pa ko te jebe, Čiltone. „Diplomirala sam na Univerzitetu Virdžinija s najvišim ocenama, doktore. A to nije škola lepote.“

„Onda bi trebalo da budete u stanju da upamtite pravila: ne pružajte ruke između rešetaka, ne dodirujte rešetke. Ne dajte mu ništa osim mekog papira. Nikakva nalivpera, nikakve olovke. Ima on svoje flomastere. Na hartiji koju mu dajete ne sme biti metalnih spona, spajalica niti čioda. Predmeti mu se daju samo kroz vratanca u kolicima za hranu. On vraća predmete kroz vratanca u kolicima za hranu. Bez izuzetka. Ne prihvatajte ništa što pokuša da vam pruži kroz barijeru. Razumete li me?“

„Razumem.“

Prošli su kroz još dvojica vrata i ostavili za sobom prirodno svetlo. Sada su bili iza odeljenja na kojima su šticenici mogli da se druže, i išli su delom u kome nije smelo da bude prozora ni druženja. Svetiljke u hodniku bile su pokrivene jakim rešetkama, kao svetiljke u pogonskim prostorijama brodova. Doktor Čilton zastade ispod jedne od njih. Kada su njihovi koraci minuli, Starlingova je čula odnekud iza zida isprekidani glas naružen vikom.

„Lekter nikada ne izlazi iz ćelije a da nije potpuno sapet remenjem i brnjicom preko usta“, reče Čilton. „Pokazaću vam zašto. Prvih godinu dana pošto su ga poslali ovamo, bio je uzoran što se saradnje tiče. Obezbeđenje oko njega malo se opustilo – to je bilo za vreme prethodne uprave, razumete. Osmog jula 1976. po podne, požalio se na bolove u grudima, pa su ga odveli u dispanzer. Skinuli su mu remenje kako bi mu lakše uradili elektrokardiogram. Kada se bolničarka nagnula nad

njega, evo šta joj je uradio.“ Čilton pruži Klarisi Starling fotografiju podvrnutih uglova. „Lekari su uspeli da joj spasu jedno oko. Lekter je sve vreme bio priključen na monitore. Polomio joj je vilicu kako bi joj došao do jezika. Puls mu nije prešao osamdeset pet, čak ni dok je gutao taj jezik.“

Starlingova nije znala šta je gore, fotografija ili Čiltonova pažnja s kojom joj je zagledao lice hitrim, grabljivim očima. Pomislila je na žednu kokoš koja joj kljucka suze s lica.

„Držim ga ovde“, reče Čilton, pa pritisnu dugme kraj teških duplih vrata od blindiranog stakla. Krupni bolničar pusti ih u blok iza vrata.

Starlingova donese tešku odluku i stade odmah pošto je ušla. „Doktore Čiltone, zaista su nam potrebni rezultati ovog testa. Ako vas doktor Lekter smatra neprijateljem – ako je fiksiran na vas, baš kao što ste rekli – možda ćemo imati više sreće ako mu pridem sama. Šta mislite?“

Čiltonu se trznu obraz. „Što se mene tiče, to je savršeno u redu. Mogli ste to da mi predložite u mojoj kancelariji. Mogao sam da pošaljem bolničara s vama i tako uštedim u vremenu.“

„Predložila bih vam to da ste me tamo upoznali sa situacijom.“

„Ne očekujem da vas ponovo vidim, gospođice *Starling* – Barni, kada bude završila s Lekterom, pozvoni nekome da je izvede.“

Čilton ode ne pogledavši je više.

Sada je tu bio samo krupan ravnodušan bolničar, bešumni časovnik iza njega i njegov ormar od žičane mreže sa suzavcem, kaiševima, brnjicom i pištoljem sa sredstvima za umirenje. Na zidnoj polici bila je dugačka cevasta sprava s krajem u obliku slova U, za priterivanje nasilnog pacijenta uz zid.

Bolničar je gledao u nju. „Doktor Čilton vam je rekao da ne dodirujete rešetke?“ Glas mu je bio i visok i promukao. Podsetio ju je na Alda Reja.

„Da, rekao mi je.“

„Dobro. Nalazi se iza svih ostalih, u poslednjoj ćeliji s desne strane. Ostanite na sredini hodnika dok idete tamo, i ne obraćajte pažnju ni na šta. Možete mu poneti poštu koja mu je stigla, da valjano započnete razgovor.“ Činilo se da se bolničar zabavlja. „Samo to stavite na kolica i gurnite ih unutra. Ako su kolica unutra, možete ih povući pomoću uzice, ili

vam ih on može poslati natrag. Ne može vas dosegnuti na mestu gde se kolica napolju zaustave.“ Bolničar joj dade dva časopisa čije se rasheftane stranice rasuše, tri dnevna lista i nekoliko otvorenih pisama.

Hodnik je bio dugačak tridesetak metara, sa ćelijama s obe strane. Neke su bile obložene, s prozorčedom za posmatranje, dugim i uskim nalik na puškarnicu, po sredini vrata. Druge su bile standardne zatvorske ćelije, sa zidom od rešetaka koji se otvarao prema hodniku. Klariša Starling bila je svesna ljudskih prilika u ćelijama, ali trudila se da ne gleda u njih. Prešla je više od polovine hodnika kad neki glas zašišta: „Ala ti pička miriše.“ Ničim ne pokazavši da je to čula, nastavila je dalje.

U poslednjoj ćeliji bila su upaljena svetla. Pomerila se na levu stranu hodnika kako bi mogla da je vidi dok joj prilazi, znajući da je najavljuje lupkanje potpeticama.

TREĆE POGLAVLJE

ĆELIJA DOKTORA LEKTERA nalazi se dosta dalje iza ostalih i gleda samo u plakar s druge strane hodnika, a jedinstvena je i po drugim svojstvima. Prednji zid je od rešetaka, ali iza njih, na udaljenosti izvan čovekovog domašaja, stoji druga barijera, jaka najlonska mreža rastegnuta od poda do tavanice i od zida do zida. Iza mreže, Starlingova je videla sto zašrafljen za pod, s hrpama broširanih knjiga i papira, te stolicu sa uspravnim naslonom, takođe pričvršćenu.

Sam doktor Hanibal Lekter ležao je na svom krevetu i prelistavao italijansko izdanje *Voga*. Razdvojene stranice držao je u desnoj ruci i slagao ih jednu po jednu levom kraj sebe. Doktor Lekter je na levoj šaci imao šest prstiju.

Klarisa Starling je stala nedaleko od rešetaka, otprilike na udaljenosti koja odgovara dužini malog predvorja.

„Doktore Lektere.“ Sopstveni glas zvučao joj je sasvim dobro.

On podiže pogled sa svog štiva.

U deliću sekunde ona pomisli kako njegov pogled pevuši, ali to je samo čula sopstvenu krv.

„Zovem se Klarisa Starling. Smem li da razgovaram s vama?“ Učtivost je bila jasno izražena i u njenom odstojanju i u njenom tonu.

Doktor Lekter razmisli, prislonivši prst na napućene usne. Onda ustade natenane i krenu gipko napred kroz svoj kavez, zaustavivši se nedaleko od najlonske mreže koju nije ni pogledao, kao da je sam izabrao odstojanje.

Videla je da je sitan, negovan; u njegovim šakama i mišićama prepoznala je žilavu snagu nalik svojoj.

„Dobro jutro“, reče on kao da je nekom gostu otvorio vrata. U njegovom uljudnom glasu naziralo se tiho metalno struganje, verovatno zbog retkog govorenja.

Oči doktora Lektera su kestenjaste boje i odsjaj svetla u njima nalik je na crvene tačkice. Povremeno se čini da te svetle tačke lete kao iskre prema njegovom središtu. Očima je obuhvatio čitavu Starlingovu.

Ona priđe bliže rešetkama, do odmerenog odstojanja. Malje na podlaticama joj se naježiše, utisnuvši se u rukave.

„Doktore, imamo veliki problem s psihološkim profilisanjem. Želim da vas zamolim za pomoć.“

„A 'vi' ste Odsek za proučavanje ponašanja u Kvantiku. Pretpostavljam da radite za Džeka Kroforda.“

„Da, tako je.“

„Smem li da pogledam vaše isprave?“

To nije očekivala. „Pokazala sam ih u... kancelariji.“

„Hoćete reći da ste ih pokazali Frederiku Čiltonu, doktoru nauka?“

„Da.“

„A jeste li vi videli *njegove* isprave?“

„Ne.“

„One akademske i nisu bogzna kakve, to vam tvrdim. Jeste li sreli Alana? Zar nije šarmantan? S kojim biste od njih dvojice radije razgovarali?“

„Sve u svemu, rekla bih – s Alanom.“

„Mogli biste da budete novinarka koju je Čilton pustio unutra zato što je dobio novac. Mislim da imam prava da vidim vaše isprave.“

„U redu.“ Ona podiže svoju plastificiranu legitimaciju.

„Ne mogu to da pročitam s ove udaljenosti, pošaljite mi unutra, molim vas.“

„Ne mogu.“

„Zato što je tvrda.“

„Da.“

„Pitajte Barnija.“

Bolničar priđe i razmisli. „Doktore Lektore, dozvoliću da ovo uđe kod vas. Ali, ako to ne budete vratili kada budem tako rekao – ako budemo morali da uzbunimo sve i onesposobimo vas kako bismo do toga

došli – veoma ću se naljutiti. A ako me naljutite, moraćete da ostanete vezani sve dok me ne pusti ljutnja prema vama. Obroci na cevčicu, pe-lene koje se menjaju dvaput dnevno – sve to. I nedelju dana vam neću dostavljati poštu. Razumete?“

„Svakako, Barni.“

Kartica prođe unutra na kolicima i doktor Lekter je podiže prema svetlu.

„Pripravnica? Ovde piše 'pripravnica'. Džek Kroford je poslao jed-nu *pripravnicu* da razgovara sa mnom?“ On kucnu karticom po sitnim belim zubima i udahnu njen miris.

„Doktore Lektere“, reče Barni.

„Naravno.“ On vrati karticu u kolica i Barni ih izvuče napolje.

„Još sam na obuci na Akademiji, tako je“, reče Starlingova, „ali sad ne razgovaramo o FBI-ju – razgovaramo o psihologiji. Možete li sami da zaključite jesam li kvalifikovana za ono o čemu razgovaramo?“

„Hmmm“, reče doktor Lekter. „Zapravo... prilično mi vrdate s tim. Barni, misliš li da bi agentkinja Starling mogla da dobije stolicu?“

„Doktor Čilton mi nije rekao ništa u vezi sa stolicom.“

„A šta ti govore tvoji maniri, Barni?“

„Želite li stolicu?“, upita je Barni. „Mogli bismo da vam je damo, ali on nikad – pa, obično niko nema potrebe da se toliko dugo zadržava.“

„Da, hvala vam“, reče Starlingova.

Barni donese preklopnu stolicu iz zaključanog plakara s druge stra-ne hodnika, rasklopi je i ostavi ih nasamo.

„E sad“, reče Lekter, sedeći postrance za stolom kako bi mogao da gleda u nju, „šta vam je to Migs rekao?“

„Ko?“

„Višestruki Migs, u onoj tamo ćeliji. Zašištao vam je nešto. Šta je rekao?“

„Rekao je: 'Ala ti pička miriše.'“

„Tako dakle. Ja to ne osećam. Koristite *evijan* kremu za kožu, a po-nekad stavite i *l'er di temps*, ali ne danas. Danas namerno niste stavili parfem. Kako se osećate u vezi s onim što je Migs rekao?“

„Poneo se neprijateljski iz meni nepoznatih razloga. Šteta. On se postavlja neprijateljski prema ljudima, ljudi se postavljaju neprijatelj-ski prema njemu. Začarani krug.“

„Jeste li vi neprijateljski raspoloženi prema njemu?“

„Žao mi je što je poremećen. Mimo toga, beznačajan je. Otkud znate za parfem?“

„Oblačić mirisa iz vaše tašne kada ste vadili legitimaciju. Tašna vam je divna.“

„Hvala.“

„Doneli ste svoju najbolju tašnu, zar ne?“

„Da.“ To je bilo tačno. Štedela je za klasičnu neformalnu tašnu i bio je to najbolji predmet koji je posedovala.

„Mnogo je bolja od vaših cipela.“

„Možda će im uspeti da je sustignu.“

„Ni najmanje ne sumnjam u to.“

„Jeste li vi izradili crteže koji vam vise po zidovima, doktore?“

„Zar mislite da sam zvao dekoratera?“

„Onaj iznad umivaonika prikazuje neki evropski grad?“

„To je Firenca. Stara palata i Duomo, pogled iz tvrđave Belvedere.“

„Nacrtali ste to po sećanju, sve te pojedinosti?“

„Sećanje mi je, agentkinjo Starling, zamena za pogled napolje.“

„Na drugom crtežu je raspeće? Srednji krst je prazan.“

„To je Golgota posle Svedočenja. Voštane boje i markeri na papiru iz kasapnice. To je ono što je lopov kome je obećan raj zaista dobio, kada su odneli uskršnje jagnje.“

„A šta bi to tačno bilo?“

„Polomljene noge, naravno, baš kao i njegovom drugaru koji se rugao Hristu. Zar uopšte ne poznajete Jevandjelje po Svetom Jovanu? Pogledajte onda Dučove radove – on precizno slika raspeća. Kako je Vil Grejam? Kako izgleda?“

„Ne poznajem Vila Grejama.“

„Znate za njega. Štićenik Džeka Kroforda. Onaj pre vas. Kako mu izgleda lice?“

„Nikada ga nisam videla.“

„Ovo se zove ’ubacivanje nekoliko starih momenata’, agentkinjo Starling, i nadam se da vam ne smeta?“

Nekoliko trenutaka tišine i ona se odvaži.